

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 9. februar 2016
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Lisa Holm Petersen
Sagsnr.: 2016-0037-0146
Dok.: 1853578

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 2 vedrørende forslag til lov om ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet) (L 97), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 21. januar 2016. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Thomas Klyver

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 2 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (Ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet) (L 97):

”Vil ministeren oplyse, i hvilke andre lande der ydes retshjælp til personer, der klager til internationale klageorganer?”

Svar:

1. Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. pkt. 1.1., er Danmark et af de få lande i verden, der yder retshjælp til personer, som klager over Danmark til internationale klageorganer.

De nævnte oplysninger stammer fra FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder. Justitsministeriet har ikke fra Højkommissariatet kunnet få en samlet oversigt over, hvilke andre lande end Danmark der yder retshjælp.

Til brug for besvarelsen af spørgsmål 2 og 3 til lovforslaget har Justitsministeriet via Udenrigsministeriet spurgt myndighederne i Sverige, Norge, Finland, Island og Holland om bl.a., hvorvidt der i de pågældende lande er mulighed for at opnå retshjælp til brug for klagesager ved internationale klageorganer, og hvilke kriterier for retshjælp der i givet fald gælder.

2. De svenske myndigheder har oplyst, at der i Sverige er mulighed for at ansøge om retshjælp til brug for klagesager ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) og FN-komitéerne, men at adgangen til retshjælp i praksis er meget begrænset, og at det er sjældent, at der ydes retshjælp. Betingelserne for at opnå retshjælp er bl.a., at klageren skal opfylde de økonomiske betingelser, at det med hensyn til sagens art og betydning, tvistens værdi og omstændighederne i øvrigt er rimeligt, at staten bidrager til omkostningerne.

Der gælder tillige – hvis sagen behandles i udlandet – et krav om, at der skal foreligge særlige grunde. Dette krav er blevet fortolket meget restriktivt. Retshjælp er således alene blevet ydet i sager, der har rejst spørgsmål om personers familieretlige status, sager om varetagelse af børns interesser

eller sager, hvor der har foreligget meget stærke humanitære grunde.

Som udgangspunkt ydes der ikke retshjælp til behandling af sager ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. I 1997 blev der dog i et enkelt tilfælde ydet retshjælp.

Det er den svenske retshjælpsmyndighed ("Rättshjälpsmyndigheten"), som træffer afgørelse om, hvorvidt der kan ydes retshjælp. Retshjælpsmyndighedens beslutning kan påklages til det svenske retshjælpsnævn ("Rätts-hjälpsnämnden").

3. De norske myndigheder har oplyst, at der kan ydes retshjælp til en person, der klager over Norge til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), hvis EMD har anmodet den norske regering om retlige bemærkninger til sagen, og klageren opfylder de økonomiske betingelser (som der dog kan dispenseres fra). Retshjælpens omfang beror på en konkret vurdering af sagens art, omfang og kompleksitet.

De norske myndigheder har endvidere oplyst, at der undtagelsesvis kan ydes retshjælp til en person, der klager over Norge til en FN-komité, hvis de økonomiske betingelser er opfyldt, og særlige grunde taler for det.

4. De finske myndigheder har oplyst, at i sager, der behandles i udlandet, herunder ved EMD eller FN-komitéerne, kan der alene ydes retshjælp til generel juridisk rådgivning. Efter det oplyste er det meget sjældent, at der ydes retshjælp i sager ved FN-komitéerne.

5. De islandske myndigheder har oplyst, at der i Island ikke er mulighed for at opnå retshjælp til brug for klagesager ved internationale klageorganer. De islandske myndigheder har endvidere oplyst, at der ikke inden for de seneste 10 år er blevet afskaffet nogen retshjælp til de nævnte klageorganer.

6. De hollandske myndigheder har oplyst, at der i Holland er mulighed for at opnå retshjælp til brug for klagesager ved internationale klageorganer. Klageren skal opfylde de økonomiske betingelser for tildeling af retshjælp, og der gælder endvidere et krav om, at klageren skal have en rimelig grund ("good reason") til at anses for berettiget til retshjælp. Afgørelse om, hvorvidt der skal ydes retshjælp, træffes af den nationale myndighed "Raad van de Bijstand".

7. De svenske, norske, finske og hollandske myndigheder har ikke udtrykkeligt oplyst, om retshjælpsordningen er blevet indført inden for de seneste 10 år. De svenske myndigheder har dog oplyst, at retshjælp til brug for klagesager ved internationale klageorganer ydes efter den almindelige retshjælpslov fra 1996. Endvidere har de norske myndigheder oplyst, at der også før 2006 (hvor en række ændringer i retshjælpsloven trådte i kraft) var adgang til retshjælp i klagesager ved EMD og FN-komitéerne (dog efter andre kriterier end i dag).

8. Den gældende retshjælpsordning i Danmark giver en bredere adgang til retshjælp end de retshjælpsordninger, der gælder i Sverige, Finland, Norge og Holland.

Der vil efter lovforslaget fremover skulle gælde et krav om, at klager skal have rimelig grund til at føre klagesagen. Kravet ligner kravet om rimelig grund ("good reason") efter den hollandske ordning.

Den ordning, der foreslås med lovforslaget, indebærer endvidere i lighed med den svenske og hollandske ordning, at det er en national myndighed (i Danmark Civilstyrelsen), der skal vurdere, om omstændighederne i sagen indebærer, at der skal ydes retshjælp. Det bemærkes i den forbindelse, at der efter den foreslåede ordning vil være mulighed for at klage over Civilstyrelsens afgørelse til Procesbevillingsnævnet.